

**Reactie op verzoek om aanvullende informatie - Omgevingswet
Natura 2000-activiteit; PI Stamvoeding Vught - 's-
Hertogenbosch**

Algemeen

In de Beleidsregel omgevingsrecht Noord-Brabant (hierna: beleidsregel) wordt aangegeven dat er geen sprake mag zijn van een toename in stikstofdepositie in de beoogde situatie ten opzichte van een referentiesituatie.

De referentiesituatie kan zijn:

- een verleende onherroepelijke vergunning op grond van artikel 19d van de Natuurbeschermingswet 1998 óf artikel 2.7, tweede lid van de Wet natuurbescherming;
- een verleende onherroepelijke vergunning op grond van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht met onderdeel natuur (verklaring van geen bedenkingen).
- Bij het ontbreken van één van bovenstaande vergunningen dient voor de referentiesituatie uitgegaan te worden van de volgende referentiesituatie:
 - voor vogelrichtlijngebieden: 10 juni 1994 óf de datum waarop het desbetreffende gebied is aangewezen, voor zover die aanwijzing heeft plaatsgevonden na 10 juni 1994;
 - voor habitatrichtlijngebieden: 7 december 2004 óf de datum waarop het desbetreffende gebied door het Europese Commissie tot een gebied van communautair belang is verklaard, voor zover die verklaring heeft plaatsgevonden na 7 december 2004;
 - of een later verleende onherroepelijke vergunning waarbij sprake is van een lagere depositie.
- Voor de volledige beoordeling van uw aanvraag verzoeken wij u om de volgende gegevens te verstrekken, aan te passen of aan te vullen:
 - a. een kopie van de originele pdf van de AERIUS-berekening van de beoogde situatie;
[Deze zijn bijgevoegd](#)
 - b. er is in de beoogde situatie sprake van een toename van stikstofdepositie. De mogelijke effecten van deze toename worden beoordeeld in een ecologische voortoets. De motivering dat significante effecten zijn uitgesloten is onvoldoende:
 - a. de bevindingen en conclusies van de natuurdoelanalyse van het gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek' worden niet in beschouwing genomen en dienen bij de voortoets betrokken te worden;
[Zie hiervoor hoofdstuk 6 van de voortoets Stikstof, bijgevoegd als bijlage](#)
 - b. de ecologische kenmerken en randvoorwaarden van de habitattypen worden onvoldoende betrokken bij de motivering van de conclusie(s);
[In de voortoets zijn de effecten op het gebied uitvoerig beschreven. Feit is dat sprake is van een zeer beperkte en zeer tijdelijke extra depositie die niet leidt tot significant negatieve effecten.](#)
 - c. omdat het project is gelegen in het Natura 2000-gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek', dient er een nadere, uitgebreidere onderbouwing te worden overlegd:
 - a. de storingsfactoren geluid, licht en optische verstoring dienen in de onderbouwing ten minste aan de orde te komen;
[In zowel deel 1 als deel 2 van de natuurtoets is per soort ingegaan op de effecten. Hierbij zijn ook de directe effecten als gevolg van geluid, licht en optische verstoring meegenomen.](#)
 - b. er moet onderbouwd worden in hoeverre significant negatieve effecten, gelet op de instandhoudingsdoelstellingen van de afzonderlijke gebieden en soorten zijn uit te sluiten;
[In de passende beoordeling \(deel 2 van de natuurtoets\) is nadrukkelijk ingegaan op de negatieve effecten. Er is tevens ingegaan op de mitigerende maatregelen \(plaatsen van amfibieschermen en ecologische begeleiding\). Niet valt in te zien waarom deze onderbouwing niet juist en correct is.](#)
 - c. de bevindingen en conclusies van de natuurdoelanalyse van het gebied 'Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek' worden niet in beschouwing genomen en dienen bij de motivering betrokken te worden;
[Gelet op het feit dat het enkel gaat om zeer tijdelijke werkzaamheden die niet leiden tot](#)

significant negatieve effecten op het gebied, zijn de conclusies van de natuurdoelanalyse onzes inziens niet relevant voor de passende beoordeling.

- d. de verspreiding van kwetsbare soorten dient gedetailleerd in kaart gebracht te worden; De verspreiding van Pimpernelblauwtje (H1059) en donker pimpernelblauwtje (H1061) is volgens de natuurdoelanalyse als volgt. Beide zijn aanwezig in de Moerputten (respectievelijk Bijenwei en Westelijke Hooiland). Het pimpernelblauwtje is vooral gebonden aan de hier aanwezige blauwgraslanden (H6410) en aan de westkant van dit gebied. Het donker pimpernelblauwtje is vooral gebonden aan de ruigere delen van de blauwgraslanden (H6410) en aan de glanshaver- en vossenstaarthooilanden, glanshaver (H6510A). Beide soorten komen verder voor ten zuiden van de Moerputten en langs het Drongelens kanaal. In de natuuralalyse bij de aanvraag is ten aanzien van deze soorten de verspreiding nauwkeuriger aangegeven in relatie tot de werkzaamheden.

Het pimpernelblauwtje is in 1990 met succes geïntroduceerd in de Moerputten, maar met één kwetsbare populatie blijft het een uiterst zeldzame soort.

De enige huidige populatie van het Pimpernelblauwtje leeft op enkele percelen in de Moerputten bij Den Bosch en in een naburige wegberm. Bink noemt het ruimtebeslag bijzonder klein (1 ha) en de populatiedichtheid zeer hoog tot gemiddeld (4 tot 260 per ha). De populatie in de Moerputten overleeft inmiddels vijftien jaar op een perceel van minder dan één hectare groot. Na de stabilisatie van de aantallen in 1994 schommelt de populatieomvang tussen de 100 en 450 vlinders, wat min of meer overeenkomt met de inschatting van Bink. Het betreft hier natuurlijk maar één populatie. Voor een duurzame Nederlandse metapopulatie zouden enkele tientallen van dit soort populaties aanwezig moeten zijn met duizenden tot tienduizenden vlinders per jaar.

Het pimpernelblauwtje komt vooral voor in het noordelijke deel van de Moerputten. Ook de waarnemingen van het pimpernelblauwtje liggen in de noordelijke deel van het gebied Moerputten, ca. 300 meter van het werkterrein en dus buiten de invloedssfeer (voor insecten) van de werkzaamheden.

Donker pimpernelblauwtje

Het beheer van de leefgebieden is passend bij de soort: geen maaiwerkzaamheden tijdens de actieve periode van de vlinders. De populaties worden met monitoring goed gevolgd.

Het donker pimpernelblauwtje is sinds 1970 verdwenen uit Nederland. In 1990 werd de soort geïntroduceerd in de Moerputten in Noord-Brabant en sindsdien geldt de soort als een uiterst zeldzame standvlinder. In de Moerputten heeft het donker pimpernelblauwtje zich na herintroductie begin jaren negentig op de spoordijk gevestigd. Daarna verplaatste de kern van de populatie zich naar de wegbermen ten zuiden van het natuurgebied. Vooral op de Ruidigerdreef kwam midden jaren negentig een grote populatie voor met honderden vlinders. In 2008 was de soort vrijwel verdwenen in en rond de Moerputten (Profieldocument, 2008). Door verkeerd beheer werden de bermen tijdens de vliegtijd/kwetsbare periode gemaaid waardoor alle eitjes en rupsen werden vernietigd. Thans is de soort niet meer aanwezig in en rond de Moerputten. Ook in de NDFF zijn geen waarnemingen van het donker pimpernelblauwtje opgenomen de afgelopen 5 jaar.

Niet is aangegeven wat er onvoldoende is aan deze beschrijving van de verspreiding.

- e. de onderbouwing van de effectbeoordeling voor het pimpernelblauwtje is onvoldoende:
- er wordt gesteld dat de werklocaties niet in geschikt, dan wel functioneel leefgebied van het pimpernelblauwtje liggen. Deze stelling is onvoldoende onderbouwd. De waarde van de werklocaties voor de soort dient nader ecologisch onderbouwd te worden. Hierbij dienen de instandhoudingsdoelstellingen, het feit dat de werklocaties in aangewezen leefgebied liggen en de ecologische vereisten van de soort te worden betrokken;

Ten aanzien van het pimpernelblauwtje wordt juist gesteld dat negatieve effecten niet zijn uit te sluiten. Er worden mitigerende maatregelen voorgesteld ter voorkoming van schade aan de dieren. Omdat sprake is van een locatie waar begrazing en maaien plaatsvindt, is de kans zeer klein dat het gebied echt geschikt is voor het pimpernelblauwtje. De kans is dus ook zeer gering dat de soort ter plaatse aanwezig is. Met de mitigerende maatregelen worden significante effecten voorkomen. Er zullen slecht heel tijdelijke effecten optreden waardoor de instandhoudingsdoelstellingen niet in gevaar komen.

- er dient nader ecologisch gemotiveerd te worden welke effecten op de korte en langere termijn het (tijdelijk) verlies aan (potentieel) leefgebied kan hebben op de staat van instandhouding van het pimpernelblauwtje. Hierbij dienen de kwetsbaarheid van de soort, de instandhoudingsdoelstellingen en de natuurdoelanalyse betrokken te worden;

Het (tijdelijke) verlies aan (potentieel) leefgebied zal naar verwachting geen significant negatief effect hebben op de staat van instandhouding van het pimpernelblauwtje (*Phengaris teleius*).

Voor het Natura 2000-gebied Vlijmens Ven, Moerputten & Bossche Broek gelden de volgende instandhoudingsdoelstellingen:

- uitbreiding van de populatieomvang,
- uitbreiding van de omvang van het leefgebied, en
- verbetering van de kwaliteit van het leefgebied.

Het tijdelijke verlies van een beperkt deel van potentieel leefgebied heeft geen merkbare invloed op de regionale populatie en vormt geen belemmering voor het behalen van de gestelde instandhoudingsdoelstellingen.

De kans op aanwezigheid van het pimpernelblauwtje binnen het werkgebied is niet uit te sluiten, maar de kans op verwonding of sterfte van individuen wordt als nihil beschouwd. Wanneer tijdens de werkzaamheden sprake is van verstoring, kunnen aanwezige individuen uitwijken naar omliggende, geschikt leefgebied. De soort heeft een vliegend vermogen en gebruikt een mozaïek van leefgebieden in haar levenscyclus, waardoor tijdelijke verstoring of gebiedsverlies goed kan worden opgevangen.

Zelfs indien zich in het werkgebied eieren worden afgelegd, heeft dit geen structureel effect op de populatie. Het gebied staat gedurende de winter onder water, waardoor eventuele eieren, rupsen of mierenpopulaties die zich daar bevinden, niet kunnen overleven. Dit betekent dat het gebied niet functioneert als duurzaam voortplantingsgebied, en dat de tijdelijke werkzaamheden geen effect hebben op de populatiegrootte of -dynamiek van de soort.

De oppervlakte van het leefgebied neemt tijdens de werkzaamheden tijdelijk af, maar er is voldoende alternatief leefgebied in de directe omgeving aanwezig. Na afronding van de werkzaamheden wordt het terrein volledig hersteld, waardoor er geen netto afname van leefgebied optreedt. Omdat het leefgebied wordt hersteld, is ook geen negatief effect op de kwaliteit van het leefgebied te verwachten.

Op de lange termijn zijn geen negatieve effecten te verwachten. Na voltooiing van de werkzaamheden wordt het werkgebied in zijn oorspronkelijke staat teruggebracht, zodat structurele effecten op de instandhouding van het pimpernelblauwtje zijn uit te sluiten.

- er dient nader ecologisch gemotiveerd te worden welke effecten het (tijdelijk) uitwijken van de soort kan hebben op de staat van instandhouding van het pimpernelblauwtje. Hierbij dienen de kwetsbaarheid van de soort, de instandhoudingsdoelstellingen en de natuurdoelanalyse betrokken te worden;

Zoals aangegeven in het rapport is, als gevolg van het huidige gebruik van het gebied, de kans zeer klein dat op de locatie van de werkzaamheden een geschikt leefgebied ontstaat. In de directe

omgeving van de locatie van het werkterrein zijn daarbij veel geschiktere gebieden aanwezig die, als de soort al voorkomt, beter geschikt zijn. Daarbij is aangegeven dat het gebied slechts heel tijdelijk niet toegankelijk is voor de soort. Dit heeft geen significant negatieve gevolgen voor de instandhoudingdoelstelling.

- de verwachting wordt uitgesproken dat er geen kans op doding of verwonding van soort tijdens de werkzaamheden is. Er dient nader onderbouwd te worden hoe dit wordt geborgd;

Voorgesteld is de rijplaten te leggen voordat de waardplanten zich kunnen ontwikkelen en er eventueel rupsen aanwezig zijn. Het kan alleen voorkomen dat er vlinders vliegen tijdens de werkzaamheden. De kans dat deze vlinders gedood worden door de werkzaamheden is echter nihil.

- f. de onderbouwing van de effectbeoordeling voor de drijvende waterweegbree is onvoldoende:
 - de soort is sterk afhankelijk van lokale (pioniers)omstandigheden, zoals waterkwaliteit, kwel, substraat en concurrentie. Er dient nader onderbouwd te worden hoe gegarandeerd wordt dat de soort geen significant negatieve effecten ondervindt bij verplaatsing.
 - er dient nader toegelicht te worden hoe geborgd wordt dat de plant geen fysieke schade tijdens een eventuele verplaatsing oploopt.

Indien dat de plant aanwezig is wordt de plant met de hand verplaatst zodat er geen schade aan de planten optreedt. Ten aanzien van de verplaatsing geldt dat dit slechts enkele meters is. De plant wordt in dezelfde watergang teruggeplaatst. Er is derhalve geen sprake van andere omstandigheden voor de plant.